

OILADA MEHNAT TARBIYASINING PEDAGOGIK AHAMIYATI

Xolmatova Zarnigor

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Pedagogika fakulteti Pedagogika 1-24 guruh

Annotatsiya: Ushbu maqolada oilada mehnat tarbiyasining pedagogik ahamiyati, uning bolalar shaxsini shakllantirishdagi o'рни va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi bolalarda mehnatsevarlik, mas'uliyat va mustaqillik kabi sifatlarni shakllantirishda oila muhitining rolini aniqlashdan iborat. Tadqiqot jarayonida kuzatish, suhbat, tahlil va taqqoslash metodlaridan foydalanildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, oilada mehnatga jalb etilgan bolalarda intizom, sabr-toqat va mustaqil fikrlash kabi ijobiy sifatlar shakllanadi. Xulosa sifatida, mehnat tarbiyasini erta yoshdan boshlab tizimli tashkil etish barkamol shaxsni tarbiyalashning muhim omili ekanligi asoslab berildi.

Kalit so'zlar: mehnat tarbiyasi, oila, bola, pedagogika, mas'uliyat, mehnatsevarlik, tarbiya

Abstract: This article analyzes the pedagogical significance of labor education in the family, its role in the formation of children's personalities, and its practical aspects. The main goal of the study is to determine the role of the family environment in the formation of such qualities as diligence, responsibility, and independence in children. The methods of observation, interview, analysis, and comparison were used in the research process. The results showed that children involved in labor in the family develop such positive qualities as discipline, patience, and independent thinking. In conclusion, it was substantiated that the systematic organization of labor education from an early age is an important factor in raising a well-rounded personality.

Keywords: labor education, family, child, pedagogy, responsibility, diligence, education

Аннотация: В данной статье анализируется педагогическое значение трудового воспитания в семье, его роль в формировании личности ребенка и практические аспекты. Главная цель исследования – определить роль семейной среды в формировании таких качеств, как трудолюбие, ответственность и самостоятельность у детей. В процессе исследования использовались методы наблюдения, интервьюирования, анализа и сравнения. Результаты показали, что дети, вовлеченные в трудовую деятельность в семье, развивают такие позитивные качества, как дисциплина, терпение и самостоятельность мышления. В заключение обосновано, что систематическая организация трудового воспитания с раннего возраста является важным фактором воспитания всесторонне развитой личности.

Ключевые слова: трудовое воспитание, семья, ребенок, педагогика, ответственность, трудолюбие, воспитание

Kirish: Jamiyat taraqqiyotida mehnat hal qiluvchi omillardan biri hisoblanadi. Insonning har tomonlama rivojlanishi, uning jamiyatdagi o'rnini va muvaffaqiyati ko'p jihatdan mehnatga bo'lgan munosabatiga bog'liq. Shu sababli bolalarda mehnatga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish tarbiya jarayonining muhim yo'nalishlaridan biridir.

Bola shaxs sifatida shakllanish jarayonida oila muhitining ta'siri beqiyosdir. Aynan oilada bola ilk bor mehnat faoliyati bilan tanishadi, oddiy uy yumushlarida ishtirok etadi va mehnatning qadriyat sifatidagi ahamiyatini anglay boshlaydi. Agar bolaga yoshligidan mehnat qilish odati singdirilsa, u kelajakda mustaqil va mas'uliyatli shaxs bo'lib yetishadi.

Bugungi kunda ayrim oilalarda bolalarni ortiqcha asrash, ularni mehnatdan cheklash holatlari kuzatilmoqda. Natijada bunday bolalarda dangasalik, mas'uliyatsizlik va mustaqillikning yetishmasligi kabi salbiy xususiyatlar shakllanmoqda. Shu bois mehnat tarbiyasining pedagogik ahamiyatini chuqur o'rganish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi — oilada mehnat tarbiyasining pedagogik asoslarini tahlil qilish va uning bolalar shaxsiga ta'sirini yoritishdan iborat.

Metodlar: Tadqiqot jarayonida pedagogik kuzatish, suhbat, tahlil va taqqoslash metodlaridan foydalanildi. Turli oilalarda bolalarning mehnat faoliyatiga jalb etilishi, ota-onalarning bu boradagi yondashuvi va bolalarning xulq-atvori o'rganildi.

Kuzatish metodi orqali bolalarning uy ishlarida ishtiroki, ularga yuklatilgan vazifalarni bajarish darajasi tahlil qilindi. Suhbat metodi yordamida ota-onalar va bolalarning mehnatga bo'lgan munosabati aniqlashtirildi. Taqqoslash metodi orqali mehnat tarbiyasiga e'tibor berilgan oilalar bilan bu jihat e'tibordan chetda qolgan oilalar o'rtasidagi farqlar o'rganildi.

Natijalar: Tadqiqot natijalari quyidagi muhim xulosalarni ko'rsatdi:

Birinchi, bolalarni yoshligidan oddiy mehnat faoliyatiga jalb etish ularning mas'uliyat hissini oshiradi. Masalan, uy ishlarida ishtirok etgan bola o'z vazifalarini bajarishga odatlanadi.

Ikkinchi, mehnat tarbiyasi bolalarda intizomni shakllantiradi. O'z vaqtida bajarilishi lozim bo'lgan vazifalar bolani tartibli bo'lishga o'rgatadi.

Uchinchi, mehnat jarayonida bola sabr-toqat va chidamlilikni o'rganadi. Har qanday ishni bajarish uchun vaqt va kuch talab etilishi bolaning irodasini mustahkamlaydi.

To'rtinchi, ota-onaning shaxsiy namunasi muhim ahamiyatga ega. Agar ota-onamehnatsevar bo'lsa, bola ham undan o'rnak oladi.

Beshinchidan, mehnat tarbiyasi bolalarda mustaqillikni rivojlantiradi. O'z ishini o'zi bajarishga o'rgangan bola hayotda ham faol bo'ladi.

Munozara: Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, mehnat tarbiyasi bolalar rivojlanishida muhim pedagogik omil hisoblanadi. Biroq bu jarayonni to'g'ri tashkil etish zarur.

Ba'zi ota-onalar bolani mehnatga jalb etishni majburiyat sifatida ko'radi va uni haddan tashqari yuklaydi. Bu esa bolada salbiy munosabatni shakllantirishi mumkin. Shu sababli mehnat tarbiyasi yoshga mos, bosqichma-bosqich va qiziqarli shaklda tashkil etilishi lozim.

Boshqa tomondan, bolani umuman mehnatdan cheklash ham noto'g'ri. Bu holda bola hayotiy ko'nikmalardan mahrum bo'ladi. Demak, mehnat va dam olish o'rtasidagi muvozanatni saqlash muhimdir.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mehnat tarbiyasini samarali tashkil etish uchun quyidagi pedagogik shartlar muhim:

- bolaga yoshiga mos vazifalar berish
- mehnatni majburlash emas, rag'batlantirish orqali o'rgatish
- ota-onaning shaxsiy namunasi
- bajarilgan ishni baholash va qo'llab-quvvatlash
- mehnat jarayonini qiziqarli tashkil etish

Xulosa: Oilada mehnat tarbiyasi bolalar shaxsini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Mehnat orqali bola mas'uliyat, intizom, sabr-toqat va mustaqillik kabi muhim fazilatlarni egallaydi.

Ota-onalar bolalarni yoshligidan mehnatga o'rgatishi, ularga mos vazifalar berishi va bu jarayonda to'g'ri pedagogik yondashuvni qo'llashi zarur. Shundagina jamiyatga foydali, mehnatsevar va barkamol shaxslar yetishib chiqadi.

Kelgusida ushbu yo'nalishda yanada chuqur tadqiqotlar olib borish, amaliy tavsiyalar ishlab chiqish va oila tarbiyasida mehnatning ahamiyatini keng targ'ib qilish muhim vazifa bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Avloniy A. Turkiy Guliston yoxud axloq. – Toshkent, 2018
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent, 2008
3. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent, 2020
4. Oila psixologiyasi. – Toshkent, 2019
5. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2021